

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN
ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES

HUNGARIAN SCIENCE ABROAD
PRESIDENTIAL COMMITTEE

Tisztelt Olvasóink!

Egyre többen tartják fontosnak azt, hogy megosszák híreiket a magyar tudományosság nyilvánosságával, tartósan megsokasodtak az információk, s egyre többen igénylik a nem a szigorúan vett tudóstársadalmon kívül is a hírlevelet. Jövőre is számítunk figyelmükre s kérjük együttműködésüket. Most hírlevelünk negyedik évfolyamának decemberi számát küldjük Önöknek s vele ünnepi üdvözlötünket: valamennyiüknek áldott, békés karácsonyi ünnepeket, sikerekben gazdag új esztendőt kívánok.

Kocsis Károly elnök

2. oldal

ELISMERÉSEK, DÍJAK

A **Magyar Érdemrend nagykeresztje** polgári tagozata kitüntetést kapta

Csikszentmihályi Mihály pszichológus, a Claremont Graduate University professzora, az MTA külső tagja, a flow-elmélet megalkotója.

[Bővebben:](#)

Junior Prima Díjjal tüntették ki a Nyitrán született **Bödör Csaba** molekuláris biológust.

[Bővebben:](#)

Bethlen Gábor-díjat kapott

Egyed Ákos történész, az MTA külső tagja, az Erdélyi Múzeum-Egyesület korábbi elnöke.

[Bővebben:](#)

Az MTA Kolozsvári Területi Bizottságának a **Tudomány Erdélyi Mestere díját** kapta **Preitl István-György** mérnök, a Temesvári Műszaki Egyetem

professzora, az MTA köztestületének külső tagja.

A **Fiatal Kutatói Díjat** a társadalomtudományi kategóriában **Kinda István Csaba** néprajzkutató, antropológus, a Székely Nemzeti Múzeum muzeológusa, az MTA köztestületének külső tagja kapta.

A Fial Kutatói Díjat a természet-tudományi kategóriában **Gáll Zsolt** gyógyszerész, a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem tanársegédje kapta.

[Bővebben:](#)

Dávid László kutatómérnök, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudomány-

egyetem rektora, az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottságának tagja kapta idén az Erdélyi Múzeum-Egyesület **Jenei Dezső-díját**.

[Bővebben:](#)

Gróf Mikó Imre emléklapot kapott **Péter H.**

Mária, a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem kutató-gyógyszerésze és **Silye Lóránd** geológus, a Babeş-Bolyai Tudományegyetem tanársegédje. Mindketten az MTA köztestületének külső tagjai.

[Bővebben:](#)

3. oldal

A Massachusettsi Magyar Klub életmű-díjával tüntették ki **Balogh Károly** patológust, a bostoni Harvard Egyetem professzorát.

[Bővebben:](#)

A Kriza János Néprajzi Társaság életműdíjával tüntették ki **Almási István** népzenekutatót, a társaság korábbi tiszteletbeli elnökét, az MTA köztestületének külső tagját.

[Bővebben:](#)

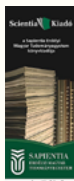
Forum Képzőművészeti Díjat kapott **Ninkov K. Olga** művészettörténész, a szabadkai Városi Múzeum tanácsosa, az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

Az Óbudai Egyetem **tiszteletbeli doktori címét** (doctor honoris causa) vette át **Madarász László** kutatómérnök, a Kassai Műszaki Egyetem professzora, az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

Gaal Györgynek az **Egyetem a Farkas utcában**. A kolozsvári Ferenc József

Tudományegyetem előzményei, korszakai és vonzatai, illetve **Murádin János Kristófnak** a **Transformări instituționale în viața culturală maghiară din Transilvania în perioada 1944–1948** című, a Scientia Kiadónál megjelent **könyveit díjazták** Kolozsváron. Az alkotók az MTA köztestületének külső tagjai.

[Bővebben:](#)

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület kiadványai közül ugyanilyen elismerést kaptak az alábbi kötetek:

Bogdándi Zsolt: A kolozsmonostori konvent a fejedelemség korában;
Egyed Emese (szerk.): **Látható jelentés.** Színház és filmtudományi írások;
Gidó Attila: Oktatási intézményrendszer és diákpopoláció Erdélyben 1918–1948 között.

Az első két szerző az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

Louis Vuitton-díjazott lett **Simon Enikő**, a Babeş-Bolyai Tudományegyetem menedzsment szakán végzett közgazdász.

[Bővebben:](#)

4. oldal

Kihirdették az amerikai **Kiss Elemér Ösztöndíjprogram** idei **nyertesének** nevét.

[Bővebben:](#)

A nagyszülősi, tizenegyedik osztályos **Molnár Ervin** képviselheti Ukrainát

Amerikában az **Intel Nemzetközi Tudományos és Innovációs Verseny** (Intel ISEF) döntőjében.

[Bővebben:](#)

KUTATÁSOK

Fodor István mikrobiológus, az egyesült államokbeli Loma

Linda Egyetem professzora, munkatársaival közös kutatási eredményeiről számolt be a **hasnyálmirigyének jövődjének** **kezelési módjának** **lehetőségéről**.

[Bővebben:](#)

A SEEMIG kutatási program a Délkelet-Európa országaiban észlelhető migrációs hatásokat vizsgálta 1950-től 2012-ig. Ezen belül külön **felmérés készült az erdélyi magyarok migrációjáról**,

az eredményekről a kolozsvári Nemzeti Kisebbségkutató Intézetben számoltak be.

[Bővebben:](#)

A Hármas határok vizsgálata Magyarország délnyugati, délkeleti és északkeleti térségében című, az OTKA

által támogatott kutatásnak a **magyar–szerb–román hármas határ mentén elért eredményeit** mutatták be Magyarokanizsán.

[Bővebben:](#)

Közös **romakutatást** tervez a Partiumi Keresztény Egyetem és a Debreceni Egyetem Társadalom- földrajzi és Területfejlesztési Tanszéke.

[Bővebben:](#)

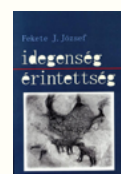
PUBLIKÁCIÓK

Megjelent a **Memento 70 – Szabadka gyásznapijai 1944–2014** című kötet, amelyet **Bogner István**, az MTA köztestületének

külső tagja szerkesztett.

[Bővebben:](#)

Idegenség. Érintettség címmel jelent meg Szabadkán **Fekete J. József** irodalomtörténeti tanulmánykötete.

[Bővebben:](#)

5. oldal

Már olvasható a világhálón a Vajdasági Magyar Akadémiai Tanács 2014. évi konferenciájának előadásából szerkesztett, **Tudástérkép** című tanulmánykötet. Szerkesztette **Berényi János**, az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

Megjelent a Kalligram Kiadónál a **Kárpáti Ukrajna – Vereckétől Husztig egy konfliktustörténet nemzeti olvasatai** című kötet, amelyet **Fedinec Csilla** szerkesztett.

[Bővebben:](#)

A Kalligram Kiadó jelentette meg **Gaucsík István Lemorzsolódó kisebbség**. A csehszlovákiai magyarság jogfosztásának gazdasági háttere 1945–1948 című könyvét is. A szerző az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

Megjelent **Kovács Csikány Andrea Lexikológiai vizsgálatok a palóc nyelvjárásokban** című monográfiája.

[Bővebben:](#)

Megjelent **Simon Attila Magyar idők a Felvidéken (1938–1945)** című kötet. A szerző az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

Megjelent **Balázs Lajos** néprajzi trilógiájának (Sorsfordulások rítusai a székely-magyaroknál) II. bővített kötete **Az én első tisztességes napom**. Párválasztás és lakodalom címmel. A szerző az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

Titkosan – nyíltan címmel jelent meg a titkosszolgálatokról szóló, **Kántor Lajos** által szerkesztett kötet a Komp-Press Kiadónál. A szerkesztő az MTA külső tagja.

[Bővebben:](#)

Megjelent **Tapodi Zsuzsa Szövegek szövete** című könyve. A szerző az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

Megjelent és olvasható a világhálón az MTA TK Kisebbségkutató Intézete folyóiratának, a **REGIO**-nak a **2014/2.** száma.

[Bővebben:](#)

Megjelent az **Acta Ethnologica Danubiana 2014**, a Fórum Kisebbségkutató Intézet komáromi Etnológiai Központjának évkönyve.

[Bővebben:](#)

6. oldal

Megjelent a kolozsvári *Korunk* című folyóirat decemberi tematikus száma *Határon túli román közösségek* címmel.

[Bővebben:](#)

The Social Effects of Emotions in Organizations címmel jelent meg *Molnár Erzsébet Ilonának*,

a Partiumi Keresztény Egyetem oktatójának társszerzővel együtt írt cikke a *Journal of Economics, Management and Financial Markets* című folyóiratban.

[Bővebben:](#)

WMt A Magyar Tudomány Napjának november 15-ei újvidéki

rendezvényéről szóló összefoglaló fölkerült a világhálóra. A Vajdasági Magyar Művelődési Társaság által szervezett konferencián részt vett Kocsis Károly akadémikus, az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság elnöke is.

[Bővebben:](#)

Összefoglalót olvashatnak a világhálón *A természettudományok időszerű kérdései és diskurzusai* című októberi újvidéki konferenciáról A tudományos diverzitás fóruma címmel.

[Bővebben:](#)

Az *Egyetemi Műhely Kiadó – Bolyai Társaság 2014-es kiadványairól* olvashatnak a világhálón.

[Bővebben:](#)

A történetírásban a logika sem elhanyagolható címmel olvashatnak *interjút Egyed*

Ákos kolozsvári történészprofesszorral, az MTA külső tagjával.

[Bővebben:](#)

Jövőre megjelenik a *szerb–magyar középszótár*.

Szerkesztői Mirjana Burzan újvidéki nyugalmazott egyetemi tanár és Kacziba Ágnes, a Szegedi Egyetem docense.

[Bővebben:](#)

SZERVEZETI HÍREK

Megalakult a *horvátországi Pataky András Nyelvi Intézet* (PANYI), amely

hatodik tagszervezetként csatlakozik a Termini Magyar Nyelvi Kutatóhálózathoz, és amelynek vezetésével Lehocki-Samardžić Anna nyelvészt, egyetemi adjunktust bízták meg az alapító tagok.

[Bővebben:](#)

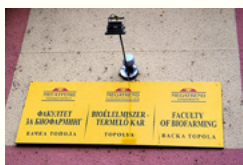

7. oldal

Magyar–Izraeli Tudós Társaság alakult kedden az izraeli Bar Ilan Egyetemen.

[Bővebben:](#)

Kísérleti jelleggel **duális oktatási rendszert** vezettek be a vajdasági **Topolyán** a Megatrend

Tudományegyetem Bioélelmiszer-termelő Karán, annak érdekében, hogy a magyar anyanyelvű hallgatók boldogulását elősegítsék.

[Bővebben:](#)

Rangsorolták a szlovákiai egyetemeket, köztük a magyar képzéseket is.

[Bővebben:](#)

Tudás, inspiráció és munkaszellem címmel olvashatnak **összefoglalót** a jubiláló **Újvidéki Egyetemről**, illetve Magyar Tanszékéről a világhálón.

[Bővebben:](#)

2015 szeptemberétől indulhat el a **Szolnoki Főiskola kihelyezett levelező tagozatos főiskolai képzése** a kelet-szlovákiai **Nagykasoson** pénzügy és menedzsment, illetve turizmus – vendéglátás szakokon.

[Bővebben:](#)

RENDEZVÉNYEK

A Freiburg im Breisgau székhelyű Institute für Volkskunde der Deutschen des östlichen Europa által

szervezett „Malenkij robot” Deportation von Deutschen und Ungarn 1944/45 című konferencián tartott előadást november 18-án **Molnár D. Erzsébet**, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola tanára **Die Verschleppung der Deutschen aus der Karpaten-Ukraine während der Ausbau der Sowjetregime (1944–45)** címmel.

[Bővebben:](#)

November 18-án **Forgács Tamás** nyelvész, a Szegedi

Egyetem tanszékvezetője, a bécsi egyetem Finnugrisztika Tanszékének vendég-professzora tartott előadást Bécsben **Csehül van, tótágast áll, cigánykodik – etnosztereotip nyelvi klisék a magyarban** címmel.

[Bővebben:](#)

November 20-án **Bárdi Nándor** történész, a MTA TK Kisebbségkutató Intézetének tudományos munkatársa

tartott előadást Marosvásárhelyen **Többség és kisebbség a huszonegyedik század elején** címmel.

[Bővebben:](#)

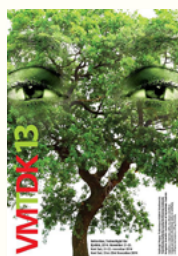

8. oldal

A tudomány szerepe a mezőgazdasági és vidékfejlesztési stratégiák megalapozásában a Székelyföldön címmel rendeztek konferenciát Csíkszeredában november 21-én.

[Bővebben:](#)

VMFK A Vajdasági Magyar Felsőoktatási Kollégium november 21-e és 23-a között Újvidéken rendezte meg a 13. **Vajdasági Magyar Tudományos**

Diákköri Konferenciát, melynek vezető témája a fa.

[Bővebben:](#)

November 22-én Hamburgban tartott előadást **Oplátka Gábor**, az Eidgenössische

Technische Hochschule Zürich professzora, az MTA külső tagja **Human Error – emberi tévedések mint rendkívüli események okai** címmel.

[Bővebben:](#)

Messze látó tudomány: felelős válaszok a jövőnek címmel szervezte meg

az Erdélyi Múzeum-Egyesület **A magyar tudomány napja Erdélyben** című rendezvénysorozatát Kolozsváron november 22-23-án.

[Bővebben:](#)

November 27-én Kolozsváron tartott előadást **Tamás Gáspár**

Miklós filozófus, a Közép-európai Egyetem (CEU) vendégprofesszora **Miért negatív a negatív dialektika?** A felvilágosodás dialektikája és a világforradalom kudarca címmel.

[Bővebben:](#)

Münchenben tartott előadást november

27-én **Liszka József** etnográfus, a Fórum Kisebbségkutató Intézet komáromi Etnológiai Központjának igazgatója, az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottságának tagja **Der Diskurs um das Kulturerbe in der Slowakei vor und nach 1989 zwischen Ungarn und Slowaken** címmel.

[Bővebben:](#)

A poznani Mickiewicz Egyetemen **a közép-európai rendszerváltás irodalmáról** tartottak konferenciát

november 27–29. között

[Bővebben:](#)

November 27–29. között **Nationhood in the Carpathian Basin.** Hungarians and their neighbours – sociological

9. oldal

perspectives címmel nemzetközi konferenciát tartottak Kolozsváron.

[Bővebben:](#)

Magyarok a Délvidéken, 1944–1945 címmel november 28-án tudományos konferenciát rendezett Budapesten az MTA

BTK Történettudományi Intézete és a Magyar–Szerb Akadémiai Vegyes Bizottság Magyar Tagozata, melynek elnöke Kocsis Károly akadémikus, egyben az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottságának elnöke.

[Bővebben:](#)

A tehetség-gondozásról tanácskoztak

Szabadkán az Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Karán november 28-án a Magyar Tudomány Napja tiszteletére.

[Bővebben:](#)

November 29-én rendezték meg Újvidéken a XV. **TUDOK** (Tudományos Diákkörök Országos

Konferenciája) **vajdasági regionális konferenciáját.**

[Bővebben:](#)

December 2-án Washingtonban tartott előadást **Borhi László** történész, az Indiana Egyetem professzora **The External-**

Internal Context of the Hungarian Transition in 1989 címmel.

[Bővebben:](#)

December 3-án a Miskolci Egyetemen tartott előadást a **Partium-régióról Szilágyi Ferenc** geográfus, a Partiumi Keresztény Egyetem docense, az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

December 3-5. között Budapesten, az MTA Domus Vendégházában tartották meg a **Post-Graduates' International Network** 2014. évi hagyományos multidiszciplináris konferenciáját **Elvándorlás – bevándorlás** címmel.

[Bővebben:](#)

December 4-én **Többségi és kisebbségi emlékezetpolitikák Kelet-Közép-Európában 1989 óta** címmel rendeztek konferenciát Budapesten.

[Bővebben:](#)

„...Országok rongya! könyvtár a neved...”

A könyvtár a 21. században, a 21. század könyvtára! címmel tartott előadást december 5-én Kolozsváron

Monok István, a Magyar Tudományos

10. oldal

Akadémia könyvtárának főigazgatója,
az MTA Magyar Tudományosság
Külföldön Elnöki Bizottságának tagja.

[Bővebben:](#)

Nyugati Hírlevél December 9-én
New Yorkban tartott előadást

Demény Pál magyar származású
amerikai demográfus, közgazdász,

egyetemi tanár, a New York-i székhelyű
Népesedési Tanács (Population Council)
tudományos főmunkatársa; a Population
and Development Review című,
nemzetközi demográfiai szakfolyóirat
szerkesztője, az MTA külső tagja
**Population decline: Problems and
countermeasures** címmel.

[Bővebben:](#)

Székfoglaló előadást tartott
Kolozsváron december 10-én **Tonk
Márton**, a Sapientia Erdélyi Magyar

Tudományegyetem Természettudományi és
Művészeti Karának dékánja, az MTA
köztestületének külső tagja **Demográfia és
kisebbségi oktatás Erdélyben** címmel.

[Bővebben:](#)

December 10-én **Veres Valér**
szociológus, a Babeş-Bolyai
Tudományegyetem docense,
intézetigazgatója, az MTA

köztestületének külső tagja **Regionalitás
vagy egységstudat?** Az erdélyi magyarság
nemzeti identitásának változásai Kárpát-
medencei kontextusban címmel tartott
előadást Kolozsváron.

[Bővebben:](#)

December 11-én Kolozsváron
tartott előadást **Deák Ágnes**
történész, a Szegedi
Tudományegyetem professzora

**Megfigyelők és megfigyelték
Magyarországon az 1850-es években**
címmel.

[Bővebben:](#)

**Balaton-irodalom?
– Egy tájegység
képzeletbeli**

földrajzáról címmel tartott előadást
december 11-én Bécsben **Hárs Endre**
a Bécsi Egyetem vendégprofesszora,
a Szegedi Egyetem Germán Filológia
Intézetének vezetője.

[Bővebben:](#)

December 12-én tartotta
második közgyűlését Somorján
a **Szlovákiai Magyar
Akadémiai Tanács**.

A rendezvényen részt vett Kocsis Károly
akadémikus, az MTA Magyar
Tudományosság Külföldön Elnöki
Bizottságának elnöke.

[Bővebben:](#)

Ugyanezen
a napon nyílt meg
a Fórum Kisebbség-
kutató Intézet

archívumában található több százezer
fotóból készült **szociofotó-kiállítás**
Életképek címmel.

[Bővebben:](#)

11. oldal

December 12-én
*Felekezeten belüli és
felekezetek közötti*

*konfliktusok Tiszaeszláron a nagy per
időszakában* címmel tartott előadást
Kolozsváron **Kövér György** történész,
az ELTE egyetemi tanára.

[Bővebben:](#)

A TUDOMÁNY SZOLGÁLATÁBAN

90. születésnapját ünnepelte
Ambrus Gyula kutatóorvos,
a buffalói State University of
New York professzora, az MTA
külső tagja, a New York Academy of
Sciences, a Royal Society of Medicine,
London és a Buffalo Academy of Medicine
tagja. Portréját hírlevelünk júniusi
számában adtuk közre.

[Bővebben:](#)

80. születésnapját
ünnepelte **Almási István**
népzene kutató,
a Kolozsvári Folklórintézet
tudományos főmunkatársa, az MTA
köztestületének Arany János-éremmel
kitüntetett külső tagja.

[Bővebben:](#)

77 éves korában **elhunyt Bíró
L. Béla** geomorfológus, az
Amerikai Magyar Tanárok
Szövetségének alapító tagja.

[Bővebben:](#)

Elhunyt Pirkó István
neuroológus, a Mayo Clinic
adjunktusa, korábban
a University of Cincinnati
intézetigazgatója, az American Academy of
Neurology, az American Neurological
Association, a Hungarian Medical
Association of America és az American
Society of Neuroimaging tagja.

[Bővebben:](#)

Szoborállításra készülnek
a **110 éve született Csögör Lajos**
orvosprofesszornak,
a Maros-vásárhelyi Orvosi és
Gyógyszerészeti Egyetem alapító
rektorának a tiszteletére.

[Bővebben:](#)

ÉVFORDULÓK, TUDOMÁNYTÖRTÉNET

A felvidéki Eperjesen született
185 évvel ezelőtt **Greguss Gyula**
fizikus, akadémikus, a Kisfaludy
Társaság tagja.

[Bővebben:](#)

A ma Máramaros megyéhez
tartozó Kapnikbányán született
180 éve **Jendrassik Jenő**
orvos, fiziológus, akadémikus,
a pesti egyetem rektora.
Az orvosi fizika első hazai művelője,
az izomelektromosság elismert kutatója volt.

[Bővebben:](#)

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

12. oldal

A Krassó-Szörény megyei Ruszkabányán született 175 esztendővel ezelőtt **Hofmann Károly geológus**, bányamérnök, műegyetemi tanár, akadémikus.

[Bővebben:](#)

170 éve született a felvidéki Liptószentmiklóson **Balló Máttyás vegyész**, akadémikus, a székesfővárosi vegyészeti és tápszervizsgáló intézet igazgatója.

[Bővebben:](#)

A kárpátaljai Kovásznán született 160 éve **Gerevich Emil matematikus**.

A felfelé menő lánc törtekkel foglalkozott.

[Bővebben:](#)

A magyar származású amerikai **matematikus**, az Ohio állambeli Cincinnati város egyetemének professzora, **Szász Ottó**, 130 éve született.

[Bővebben:](#)

125 évvel ezelőtt született Déván **Stasney Albert kohómérnök**, a selmecbányai főiskola tanára. A bányászattal és a geofizikával kapcsolatos problémák foglalkoztatták,

melyek grafikus úton, illetve ábrázoló geometriai módszerekkel is megoldhatók.

[Bővebben:](#)

A dél-bácskai Torzsán született szintén 125 éve **Fröhlich Pál fizikus**, akadémikus, a szegedi egyetem rektora.

[Bővebben:](#)

Aradon született, 125 éve ugyancsak **Kotsis Iván építésmérnök**, egyetemi tanár, akadémikus.

[Bővebben:](#)

120 évvel ezelőtt született a magyar származású **Patai Imre gépésmérnök**, a George Washington egyetem professzora, a Franklin Institute Bartol Laboratory tanácsadó fizikusa.

[Bővebben:](#)

100 esztendeje született a székelyföldi Felsőboldogfalván **Derzsy Domokos mikrobiológus**, állatorvos, az MTA Állatorvostudományi Kutatóintézetének igazgatója.

[Bővebben:](#)

FELHÍVÁSOK

2015. március 26-29. között rendezi meg Déván a **XVII. Bányászati, kohászati és földtani**

13. oldal

konferenciát az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság.

A jelentkezési határidő: január 25.

[Bővebben:](#)

Elsősorban de nem kizárólag egyesült államokbeli és kanadai jelentkezőket vár **hungarológiai tanulmányok** folytatására (graduális képzésben) az **Indiana Egyetem Bloomingtonban**.

A jelentkezési határidő: február 1.

[Bővebben:](#)

Vezetői állást hirdet az **oaklandi Holy Names University Kodály Zoltán Zeneoktatási Központja**.

A jelentkezési határidő: február 15.

[Bővebben:](#)

2015. június 18-21. között, nyolcadik alkalommal, a Bihar megyei Belényesen rendezzi meg az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság a **Tudomány- és technikatörténeti konferenciát**.

A jelentkezési határidő: május 15.

[Bővebben:](#)

Meghirdette közös angol nyelvű **nyári tudományos kurzusait** a Debreceni Egyetem és a **Debreceni Nyári Egyetem**.

A jelentkezési határidő: május 31.

[Bővebben:](#)

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

14. oldal

Az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság hírlevele

2014/12. szám

Felelős kiadó: Kocsis Károly elnök

Szerkeszti a szerkesztőbizottság.

1112 Budapest, Budaörsi út 45.

mtkhirlevel@titkarsag.mta.hu

A hírlevél korábbi számai megtekinthetők
az MTA [honlapján](#).

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

Klein György

(Budapest, 1925. július 28.)

*Svédországban él,
a Magyar Tudományos Akadémia
tisztelési tagja*

Georg (or George) Klein was born as Klein György in Budapest, to an assimilated Hungarian-speaking Jewish family living in Mezőkaszony (now Ukraine) on 28 July, 1925. At the age of five he and his widowed mother moved to Budapest, where he attended the Berzsényi Dániel Gymnasium. He managed to survive the Holocaust and began to study medicine at the University of Szeged and Budapest – in 1945-47 he was an instructor of histology and pathology and for a time he worked together with professor Huzella Tivadar. In the summer of 1947, spending the summer holiday at Lake Balaton he met Eva Fischer, his future wife and closest colleague. Then – with a group of students – he went on a trip to Sweden

Georg (vagy angolul George) Klein Klein Györgyként született Budapesten, 1925. július 28-án egy Mezőkaszonyban (ma Ukrajna) élő asszimiláns magyar anyanyelvű zsidó családban. Öt éves korában özvegy édesanyjával Budapestre költözött, a Berzsényi Dániel Gimnáziumban érettségizett. Túlélte a Holocaustot, orvostudományi tanulmányait a Szegei Tudományegyetemen kezdte, majd Budapesten folytatta, ahol 1945-46-ban szövettani, 1946-47-ben patológiai demonstrátor volt, egy ideig együtt dolgozott Huzella Tivadar professzorral. 1947 nyarán a Balatonnál nyaralt, itt találkozott későbbi feleségével és legközelebbi munkatársával, Fischer

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

II. oldal

as a guest of the Jewish Student Club. In Stockholm he visited Torbjörn Caspersson at the Karolinska Institute, who offered him a job of a junior research assistant. He returned to Hungary, married Eva and the couple (first Georg then Eva) left Hungary for Sweden. (It is very difficult to separate the portraits of the couple – they have been living and working together since they got married. Eva Klein's portrait was published in the previous issue. Their scientific autobiography "How one thing has led to another" was published in the Annual Review of Immunology, 1989. 7: 1-34.) He received his MD at the Karolinska Institute in 1951. In 1951-57 he worked as Assistant Professor of Cell Research, in 1957-1993 as Professor of Tumor Biology and Head of Department of Tumor Biology and as Research Leader, Microbiology and Tumor Biology Center since 1993. The current activities of the Georg Klein Group have grown out from the work at the former Department of Tumor Biology that he headed from 1957 to 1993. Currently active projects are concerned with Epstein Barr virus (EBV), oncogenes, and tumor suppressor genes. His most active project is the resistance to tumors in two thirds of the human population, i.e. the mechanisms whereby most potential cancers are prevented by the organism. In 1957-1993 he was member of the Nobel Assembly of Karolinska Institutet.

He published more than 1385 papers in the fields of experimental cell research

Évával. A nyaralást megszakítva a Zsidó Diákklub vendégeként egy diákcsoporttal Svédországba utazott. Stockholmban a Karolinska Intézetben felkereste Torbjörn Caspersson, aki felajánlotta neki egy ösztöndíjas kutatói állást. Visszatért Magyarországra, feleségül vette Évát, és a házaspár (először György, majd 1948-ban Éva) végleg elhagyta Magyarországot és Svédországba költözött. (Nehéz a tudós házaspárról két, egymástól független képet rajzolni – házasságkötésük óta életük, munkájuk közös volt. Klein Éva portréját az előző számban közöltük. Közösén írt tudományos önéletrajzuk *How One Thing Has Led to Another* [Ahogy a dolgok egymásba érnek] címmel jelent meg 1989-ben az *Annual Review of Immunology* (7, 1-34) című évkönyvben.) 1951-ben MD fokozatot szerzett a Karolinska Intézetben, ahol a citológiai tanszéken oktatott docensként, 1957-től 1993-ig az intézet daganatbiológiai tanszékének volt tanszékvezető professzora, 1994 óta a Mikrobiológiai és Daganatbiológiai Központ kutatási csoportjának vezetője. A Klein György kutatócsoport jelenlegi tevékenysége a daganatbiológiai tanszéken végzett munka folytatása. A folyamatban lévő projektek keretében az Epstein-Barr vírust, az onkogéneket és a szupresszorgéneket kutatják. 1957 és 1993 között tagja volt a fiziológiai és orvosi Nobel-díj bizottságnak.

Több mint 1385 tanulmányt publikált

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

III. oldal

and cancer research and 13 essay books in Swedish, three of them – *The Atheist and the Holy City* (1990), *Pietá* (1992) and *Live Now* (1997) – were translated to English, individual translations are available in Finnish, Dutch, Hungarian, Romanian, French, Czech and Faroese. Several works of him were published also in Hungarian: *A tudomány körül* (Gondolat Kiadó, 1994); *Vak akarat és önző DNS* (Magvető Kiadó, 2001); and essays: *Anya. Holmi 12: 1236-1254*; *Harmadik látogatásom Peter Nollnál. 2000 10: 59-62.* (His small book: *The Ten Commandments of Leo Szilárd* was published in Hungarian in the *Corvina Tudástár* in 2009). He writes in Swedish, however, as one of his translators, László Kúnos states, while translating he often had the feeling that the texts are returning home. In 2010 he celebrated his 85th birthday in Budapest. On this occasion István Palugyai cited the Nobel-prize holder Imre Kertész – available on the website of the Hungarian Academy of Sciences – who considers professor Klein one of the last Renaissance men in our age, a universal genius, who has the same affinity towards natural sciences, mathematics and languages. Professor Klein is member of several organizations and academies and received a great number of awards. Their lists are available on the website of the Karolinska Institutet (ki.se/en/mtc/georg-klein-group). Here we mention only his latest award, the Semmelweis Budapest Award he

a kísérleti sejt kutatás és rákkutatás témájában és 13 esszékötete jelent meg svéd nyelven, hármat – *The Atheist and the Holy City* (Az ateista és a szent város, 1990), a *Pietá* (1992) és a *Live Now* (Élj most, 1997) angolra fordítottak, de egyes művei finn, holland, magyar, román, francia, cseh és fero nyelven is olvashatóak. Több magyar nyelvű könyve is van: *A tudomány körül* (Gondolat Kiadó, 1994); *Vak akarat és önző DNS* (Magvető Kiadó, 2001) és esszék: *Anya. Holmi 12: 1236-1254*; *Harmadik látogatásom Peter Nollnál. 2000 10: 59-62.* (Szilárd Leó tízparancsolata című könyvecskéje 2009-ben jelent meg a *Corvina Tudástárban*). Svédül ír, de – amint azt egyik fordítója, Kúnos László megjegyezte – sokszor volt fordítás közben olyan érzése, hogy a szöveg „hazatalál”. 2009-ben Budapesten ünnepelte 85. születésnapját. Ebből az alkalomból Palugyai István a Magyar Tudományos Akadémia honlapján is olvasható cikkében Kertész Imrét, a Nobel-díjas író idézi, aki szerint Klein az egyik utolsó reneszánsz ember korunkban, „aki univerzális zseni módján éppoly affinitást tanúsít a természettudományok, akár a matematika vagy nyelvek iránt». Klein professzor számos szervezet, intézmény és tudományos akadémia tagja, és rengeteg díjban, elismerésben részesült. A lista elolvasható a Karolinska Intézet honlapján (ki.se/en/mte/georg-klein-group). Most csak a legutóbbi díjat,

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

IV. oldal

received in November 2014. During his stay in Budapest he was a distinguished guest of a joint scientific meeting commemorating the 50th anniversary of the death of Leó Szilárd organized by the Section of Physical Sciences, the Section of Biological Sciences of the Hungarian Academy of Sciences and the Hungarian National Commission for UNESCO, He was elected honorary member of the Hungarian Academy of Sciences in 1983 in the Section of Biological Sciences.

a Semmelweis Budapest Award nemzetközi díjat említjük meg, amelyet 2014 novemberében vett át a Semmelweis Egyetemen. Budapesti tartózkodása során kiemelt meghívottja volt a Szilárd Leó halálának 50. évfordulója alkalmából a Magyar Tudományos Akadémia Biológiai Tudományok Osztálya és Fizikai Tudományok Osztálya, valamint az UNESCO Magyar Nemzeti Bizottsága által rendezett közös ünnepi tudományos emlékülésnek. 1983-ban a Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti tagjává választották, a Biológiai Tudományok Osztályában.

Contact

Karolinska Institutet
Center for Microbiology and Tumor
Biology
P. O. Box 280
Sweden
Tel.: +46 8 524 86730
Fax.: +46 8 330498
E-mail: Georg.Klein@ki.se
Web: ki.se/en/people/geokle

Kapcsolat

Karolinska Institutet
Center for Microbiology and Tumor
Biology
P. O. Box 280
Sweden
Telefon: +46 8 524 86730
Fax: +46 8 330498
E-mail: Georg.Klein@ki.se
Honlap: ki.se/en/people/geokle

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

V. oldal

We asked Professor Georg Klein three questions. The questions and his short answers follow.

1. *Hungary is very proud of its „grey matter”, the scientific performance is considered one of the country’s most important results. How important do you think Hungary is in the scientific world of the 21st century?*

Georg Klein: In Hungary, everything that a person can do with his own brain, like mathematics, theoretical physics, literature, poetry, chess playing is good to excellent. The “wet” subjects that require a laboratory, equipment, organization are not equally outstanding with some exceptions like, for instance, the Biological Center in Szeged. I used to attribute this to the feudal structure of the universities, ever since the Austro-Hungarian monarchy, but perhaps this is no longer such an important factor. Still, it takes time to catch up.

2. *A great number of excellent Hungarian scientists live and work outside Hungary. What do you think of your national and professional identity with reference to your scientific career?*

Georg Klein: I don’t think I have much of a Hungarian identity in my professional career, rather the opposite. You may know that there was a little note in the coffee

Három kérdést tettünk föl Klein György professzor úrnak. A kérdéseket és a rövid válaszokat az alábbiakban közöljük.

1. *Magyarország nagyon büszke a szürkeállományára, a tudományos teljesítmény az ország egyik legfontosabb eredményének számít. Hogyan ítéli meg Magyarországnak a 21. századi tudomány világában betöltött szerepét?*

Klein György: Magyarországon minden, amihez csak az emberi agy szükséges – pl. matematika, elméleti fizika, irodalom, költészet, sakk – nagyon jó vagy kiváló. A laboratóriumokat, egyéb berendezéseket, szervezeteket igénylő területek, néhány kivételtől eltekintve – mint a Szegedi Biológiai Kutatóközpont – nem ennyire kiemelkedőek. Korábban ezt az egyetemeken az Osztrák-Magyar Monarchia óta létező feudális struktúrájának tulajdonítottam, ma már talán ez nem játszik ilyen fontos szerepet. A felzárkózáshoz azonban még idő kell.

2. *Sok magyar tudós él és dolgozik Magyarország határain kívül. Milyen összefüggést lát nemzeti/etnikai hovatartozása és tudományos pályafutása között?*

Klein György: Nem hiszem, hogy szakmai pályafutásomban sokat jelentett a magyar identitás. Inkább ellenkezőleg. Talán tudják, hogy Los Alamosban

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

VI. oldal

room of the physicists at Los Alamos: “It is not enough to be Hungarian”. The great thing about the natural sciences is their total globality, without any need for national identities.

3. We live in a changing world facing problems unknown earlier. Which areas of research can meet the most urgent demands of our days?

Georg Klein: What research is most urgent these days? I cannot give you a general answer. I rather like Oscar Wilde’s aphorism: The only thing that can be predicted about the future is that it cannot be predicted. Still, in every country there are some characteristic patterns. For Sweden which I know best, the pattern includes. among many other things, the following:

In a country with the highest average income, with extremely well-organized social benefits and general security, there is an alarming and continuously increasing rate of unhappiness and depression. This is not only paradoxical but highly upsetting. It is of an ever growing importance to recognize the problem and try to understand its reasons. The dominating problems in Hungary would certainly be different.

a fizikusok kávézójában elhangzott egy rövid megjegyzés: „nem elég magyarnak lenni.” A természettudományokban az a nagyszerű, hogy teljesen globálisak, nincs szükségük a nemzeti identitásra.

3. Változó világunkban korábban ismeretlen problémákkal szembesülünk. Véleménye szerint melyik tudományterület kutatásai adhatnak leginkább választ korunk legégetőbb kérdéseire?

Klein György: Mi a kutatás legsürgetőbb teendője napjainkban? Nem tudok egyértelmű választ adni. Inkább idézem Oscar Wilde aforizmáját: Az egyetlen dolog, amit a jövőről megjósolhatunk, az, hogy a jövő megjósolhatatlan. De minden országnak megvannak a maga sajátosságai. Svédországot ismerem a legjobban, itt többek között a következőket említeném:

Ebben az országban, ahol a legmagasabb az emberek átlagos jövedelme, ahol kiválóan szervezett a szociális ellátó rendszer, ahol nagy a biztonság, veszedelmesen és folyamatosan növekszik a boldogtalanság és a depresszió. Ez nem csak paradox, de nagyon elkeserítő is. Egyre fontosabbá válik a probléma felismerése és az okok megértése. Magyarországon természetesen mások lehetnek a legfőbb problémák.

